

До біомаси відносять усю рослинну і вироблену тваринами субстанцію. При використанні біомаси в енергетичних цілях для виробництва тепла, електроенергії і палива, розрізняють енергетичні рослини і органічні відходи. Найбільш значними запасами біомаси в Україні є: солома, гній, вторинні відходи, деревина.

Основними способами отримання енергії з біомаси є: анаеробне розкладання, спалювання, гідроліз, ферментація, виробництво водню, суха перегонка та газифікація. Найперспективнішими для застосування в Україні є перші два.

Найпростішим методом отримання корисної енергії з сухої біомаси є її спалювання. Спалювання у камерах згорання може стати одним з найефективніших методів використання енергетичного потенціалу біомаси. У печах прямого нагріву і парових котлах використання тепла становить 50—85 %. Основним недоліком багатьох систем є труднощі забезпечення автоматичної подачі палива, необхідність постійної уваги з боку користувачів, а дим і сажа викликають забруднення НС.

Анаеробне розкладання — це розкладання молекул біомаси в результаті діяльності мікроорганізмів. Ця технологія — одна з найпростіших серед технологій отримання палива з біомаси. Залежно від виду сировини змінюється вихід біогазу, так наприклад з 1 кг тваринних жирів виходить 1,2 м³ біогазу, а з 1 кг трави — 0,5 м³. Сучасні біогазові установки можуть бути місткістю до 4500 м³, які будуються з бетону і сталі. Для підвищення ефективності ємкість підігривають, а її вміст перемішують. Склад газу, що виділяється при розкладі: метан (40—70 %), оксид вуглецю (26—56 %), вода (2—3 %) та інші гази (1—2 %).

Для уже існуючих біогазових установок необхідна розробка методів підвищення продуктивності переробки органічного субстрату.

Основними способами інтенсифікації технології біоенергетичної утилізації відходів є: підвищення температури зброджування і ефективності перемішування осаду в метантенку, перехід на його безперервне завантаження і вивантаження, двох — і багатоступінчатє зброджування, при якому друга і наступні ступені використовуються для відділення надлишкової води і зменшення обсягу зброженого осаду, підвищення концентрації відходів і біомаси мікроорганізмів у метантенку, а також технології попередньої механічної, хімічної та термічної обробки субстрату [2, с. 128].

Рушійною силою енергозбереження є політична складова та ставлення держави щодо неї. Тому головною передумовою запровадження конкретних дій є політична воля конкретної держави. Але політична воля на пряму пов'язана з економічним суверенітетом країни. Підтвердженням цього є те, що енергозберігаюча політика працює лише у розвинених країнах (Німеччина, США, Японія та ін.).

Отримання енергії з біомаси дозволяє вирішити не тільки екологічні, а й економічні питання, що є дуже актуальним для країни в теперішній час і в перспективі, оскільки кількість відходів постійно зростає, а енергетичні ресурси планети вичерпуються із зростаючою швидкістю.

Література

1. Гелетуха Г.Г., Железная Т.А., Жовмир Н.М., Матвеев Ю.Б., Дроздова О.И. Оценка энергетического потенциала биомассы в Украине. Часть 2. Энергетические культуры, жидкие биотоплива, биогаз // Промышленная теплотехника. — 2011. — Т. 33. — № 1. — С. 57—64.
2. Гюнтер Л. И. Метантенки / Л. И. Гюнтер, Л. Л. Гольдфарб. — М. : Стройиздат, 1991. — С. 128.

УДК 336.276

Діана ПАТАЛАХ *

БОРГОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ТА ЕКОНОМІЧНА СТАБІЛІЗАЦІЯ

ДОЛГОВАЯ ПОЛИТИКА ГОСУДАРСТВА И ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТАБИЛИЗАЦИИ

PUBLIC DEBT POLICY AND ECONOMIC STABILIZATION

Анотація. Визначено важливість боргової політики, як однієї з вагомих складових державної політики в сфері економічної стабілізації. Проаналізовано стан боргової безпеки України, порівнюючи основні її індикатори з гранично допустимими значеннями. На основі проведеного аналізу сформовано перелік пріоритетних завдань у сфері управління державним боргом.

* ПАТАЛАХ Діана Сергіївна / Диана ПАТАЛАХ / Diana PATALAH — аспірант, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», e-mail: diana_pat@ukr.net

Аннотация. Определена важность долговой политики, как одной из весомых составляющих государственной политики в сфере экономической стабилизации. Проанализировано состояние долговой безопасности Украины, сравнивая основные ее индикаторы с предельно допустимыми значениями. На основе проведенного анализа сформирован перечень приоритетных задач в сфере управления государственным долгом.

Abstract. It was determined the importance of debt policy as one of the important components of the state policy in the sphere of economic stabilization. It was analyzed the state debt of Ukraine's security by comparing key indicators of its maximum allowable values. Based on the analysis it was formed a list of priority tasks in the management of public debt.

Боргова політика держави є одним з основних інструментів макроекономічного регулювання, а її ефективність є запорукою не лише фінансової стабільності держави, а й розвитку економіки в цілому. Особливого значення пріоритети та напрями боргової політики, в рамках якої здійснюється формування та обслуговування державного боргу, набувають у країнах із трансформаційною економікою, адже вони в умовах ринкових перетворень особливо гостро відчувають нестачу фінансових ресурсів для здійснення ефективних економічних реформ.

Зміст і результативність боргової політики в Україні можна з'ясувати проаналізувавши основні індикатори боргової безпеки (табл. 1) та порівнявши їх з пороговими значеннями. Як бачимо, по-перше, спостерігається тенденція до зростання обраних показників, по-друге, перевищення їхніх гранично допустимих значень, окрім показника рівня частки державного внутрішнього боргу в обсязі ВВП, який однак знаходиться в небезпечній зоні, що є близькою до критичної.

Таблиця 1

ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Показник, одиниця виміру	Порогові значення[1]	Фактичні значення				Загальна динаміка нормалізованих значень	
		2011	2012	2013	2014		
Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	не більше 55	36,3	36,6	40,5	60	↑	критична зона
Відношення обсягу державного зовнішнього боргу до ВВП, %	не більше 25	15	14,8	15,5	31	↑	критична зона
Відношення обсягу державного внутрішнього боргу до ВВП, %	не більше 30	13,2	14,6	17,8	29	↑	небезпечна зона
Відношення заборгованості уряду за державними цінними паперами до ВВП, %	не більше 30	17,27	16,64	16,3	47	↑	критична зона

Джерело: складено автором на основі даних [2, 3]

Рис. 1 Динаміка витрат на обслуговування і погашення державного боргу в Україні у 2008—2014 рр.

Джерело: складено автором на основі [2]

Усе це дає підстави для розробки рекомендацій і заходів щодо оптимізації боргової політики України, використання ж досвіду зарубіжних країн має в даному випадку дуже важливе значення. Зокрема, пропонується зосередити увагу на управлінні державним боргом у напрямках:

1) наукового обґрунтування боргової стратегії України, в якій конкретизовані цілі, завдання і методи їх досягнення на довгострокову перспективу, визначені граничні розміри державного боргу та напрями інвестиційного використання залучених коштів;

2) прийняття Закону України «Про державний борг і гарантований державою борг», яким закріпити максимально допустиму величину державного боргу України на рівні 35 % ВВП [4] і регламентувати усі питання управління боргом. Доцільно також врахувати можливість використання фіскальних правил нового покоління [5], які дозволяють поєднання обмеження розмірів боргу з показниками, що забезпечують дію автоматичних стабілізаторів і дозволяють певну гнучкість при застосуванні антициклічної фіскальної політики з метою протидії значним спадам в економіці;

3) збільшення частки боргу в національній валюті у загальній сумі державного і гарантованого державою боргу України до 70—80 %. Внутрішні запозичення слід збільшити за рахунок розширення кола покупців державних цінних паперів — інституційних інвесторів та фізичних осіб, для яких емітувати різні види державних облігацій;

4. формування ефективної системи ризик-менеджменту, яка базуватиметься на використанні сучасних методів оцінки потенційних боргових ризиків. Управління боргом повинно включати диверсифікацію ризиків, яка передбачає випуск цінних паперів з широким діапазоном строків обігу замість концентрації цих строків у тих точках поточної кривої доходності, які в даний момент, як здається, вимагають найнижчих витрат, розподіл цінних паперів за валютою, який наближений до запланованих урядом виплат, та використання опціонів, ф'ючерсів, свопів та інших деривативів лише для добре зрозумілих цілей хеджування ризиків;

5) визначення напрямів використання залучених за допомогою державних позик коштів, надавши пріоритет інвестиційним проектам. Мінімізувати використання запозичених ресурсів для фінансування поточних видатків бюджету.

Література

1. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. — Х.: Право, 2009. — 312 с. — С. 116.

2. Офіційна веб-сторінка Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>

3. Офіційна веб-сторінка Державної служби статистики України / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

4. Варналій З.С. Економічна безпека / З. С. Варналій, П. В. Мельник. — К.: Знання, 2009. — 647 с. — С. 93

5. Maintaining macroeconomic stability // [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.hm-treasury.gov.uk>

УДК 336.711

Олександр ПЕРНАРІВСЬКИЙ,

Тетяна ДЕМЧЕНКО *

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ

ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ В АНТИКРИЗИСНОМ УПРАВЛЕНИИ

ENSURING THE STABILITY OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE IN CRISIS MANAGEMENT

Анотація. Аналізуються основні проблеми функціонування банківської системи України. Досліджено вплив реструктуризації валютних кредитів на фінансовий стан банків. Визначено основні напрями забезпечення стабільності банківської системи України в кризових умовах.

* ПЕРНАРІВСЬКИЙ Олександр / Александр ПЕРНАРИВСКИЙ / Olexandr PERNARIVSKY — к.е.н., доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу, Національний університет ДПС України, alexper@ukr.net

ДЕМЧЕНКО Тетяна / Татьяна ДЕМЧЕНКО / Tetiana DEMCHENKO - студент, Національний університет ДПС України